

II. DEL

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

PEDAGOŠKI INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

»Krepitev socialnih in državljanskih kompetenc strokovnih delavcev«

Le z drugimi smo

Izr. prof. dr. Aleš Bučar Ručman

Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru

ales.bucar@fvv.uni-mb.si

Strukturno nasilje in multikulturna družba

Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Strukturno nasilje, migracije in multikulturne družbe

- I. **Institucionalizirana oblike rasizma in diskriminacije** (nasilje države oz. rasizem države = Balibar) (npr. policijsko nasilje/rasizem, diskriminacija pri zaposlovanju, diskriminacija v izobraževalnem sistemu, diskriminatorne politike (npr. izbris v Sloveniji), itd.)

- II. **Neformalna oz. spontana oblika rasizma in diskriminacije** (nasilje oz. rasizem v državi = Balibar) (npr. nestrpnost do drugačnih, diskriminacija pri zaposlovanju, oddaji stanovanj, sklepanju prijateljstev in partnerskih vez itd.)

I.) Institucionalizirana oblike rasizma in diskriminacije (Polijsko nasilje/rasizem)

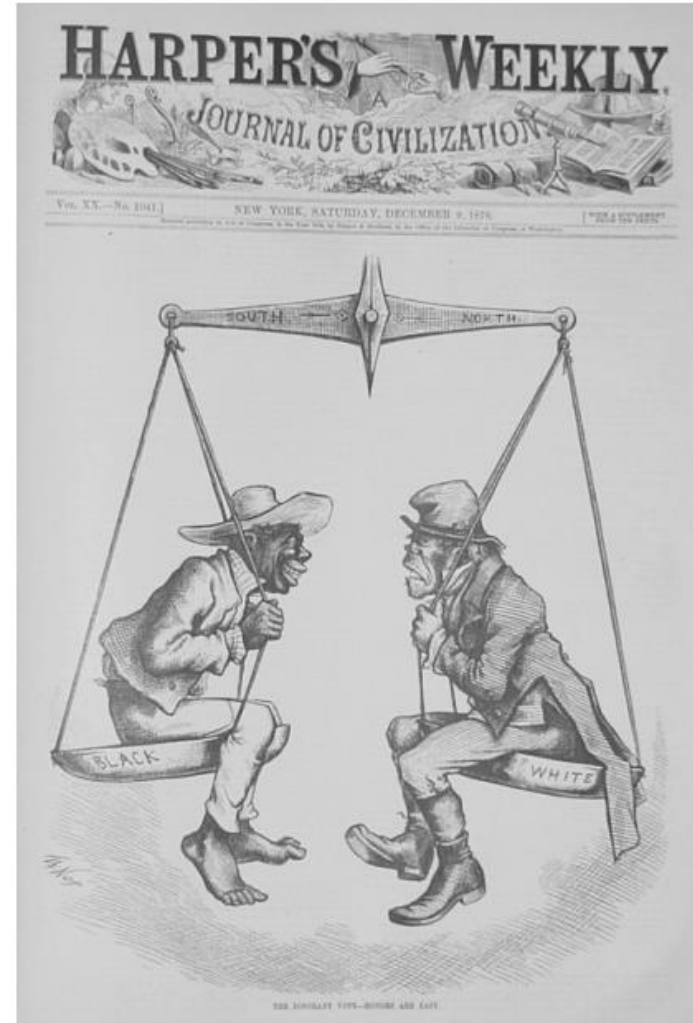
Že v 30. letih prejšnjega stoletja je Sellin (1935 in 1938) ugotavljal, da je obravnava priseljencev znotraj sistema kazenskega pravosodja drugačna kot v primeru domačinov (bolj verjetno, da bodo pridržani, obsojeni in v primeru zaporne kazni na daljšo kazen)

SKLEP:

Zakone oblikujejo dominantne interesne skupine v družbi, za njihovo izvajanje pa skrbijo ljudje, ki so „prežeti z idejami in koncepti socialnega okolja, ki je oblikovalo njihovo osebnost. Sodniki [in vsi zaposleni v institucijah odkrivanja, preganjanja, presojanja kaznivih dejanj in izvrševanja kazenskih sankcij – op. A. B. R.] pri tem niso izjeme“ (Sellin, 1935: 212).

5. Anti-Irish cartoon (*Punch* 29 October 1881)

6. Equation of blacks and Irish in America. The Irish are depicted as more ape-like (*Harper's Weekly* 9 December 1876)

- Vir: Rattansi, A. (2007). Racism: A very short introduction, str. 40, 41.

Miller et al. (2008) => razlike v policijskem nadzoru na Madžarskem, v Bolgariji in Španiji. Za prvi državi => razlike v policijskem nadzoru prometa in pešcev, kjer je med vozniki v večji meri nadzorovano domače, večinsko prebivalstvo, med pešci pa so v znatno večji meri nadzorovani in legitimirani Romi. V Španiji so bili poleg Romov izpostavljeni, saj je del ustaljene prakse policijskega delovanja zaustavljanje ljudi, ki »izgledajo kot tujci«.

Študija Goris, Jobard, Lévy (2009) o policijskem ustavljanju in ID oseb na 5 metro postajah v Parizu (analiza več kot 500 postopkov) => osebe so legitimirane na osnovi videza in ne vedenja. Osebe, ki izgledajo drugače kot večinska etnična skupina (beli Francozi) imajo večjo verjetnost, da bodo ustavljeni in legitimirani (temnopolti povprečno 6x večja verjetnost, arabsko etnično poreklo 7,6 x). Pomemben je bil tudi stil oblačenja => ("hip-hop," "tecktonic," "punk," in "gothic" stil je bil značilen le za 10 % mladih, ki so bili na mestih policijskega nadzora, so pa me ustavljenimi predstavljali 47 %) => visoka korelacija med temi stili oblačenja in nevečinsko etnično pripadnostjo

Profiling Minorities

A Study of Stop-and-Search Practices in Paris

ZDA, BROKEN WINDOWS THEORY, NIČELNA TOLERANCA IN POSLEDICE TEH POLITIK

- Zimbardo (1969), eksperiment z avtomobilom v NY (Bronx, revna soseska) in Paulo Alto, razmeroma urejena soseska => 10' NY; PA 1 teden + po poškodovanju pa takoj
- **Kelling, Wilson (1982): Broken Windows:** The police and neighborhood safety => Že manjši primeri vidne „fizične ali družbene neurejenosti“ v soseski (grafiti, vandalizem, ulična prostitucija, pijančevanje, kajenje marihuane...) vodijo v večje težave => policija mora ukrepati takoj, ne le za huda KD, ampak za prekrške in to zmanjša (naj bi!) KD
- Iz teorije v prakso: Rudy Giuliani (izvoljen 1993)=> „**ničelna toleranca**“ => podzemna železnica (neplačevanje kart, grafiti, vandalizem, prodaja cigaret na črno, kajenje marihuane) => uspeh; stopnja KD upade, tudi nasilnih (umori)

- Prilagoditev podatkov (stopnja KD je v 90ih naraščala in je zato upad pričakovan)
- Upad v vseh KD je bil tudi v mestih kjer policija ni sledila »ničelni toleranci« in BWT
- Harcour ugotovi, da je v delih mest z največjim številom aretacij zaradi prekrškov, tudi največji upad nasilnih KD
- Bloomberg (izvoljen za župana NY 2001) še korak naprej => **"stop and frisk"** – zakaj sploh čakati na prekrške, če lahko ustavljaš in pregleduješ ljudi že pred tem?

Kako je opisano povezano z našo temo?

- Sampson in Raudenbush (2004) sta ugotovila, da ljudje zaznajo večjo stopnjo nereda (tudi če je dejansko primerljivo) v soseskah z večjim številom etničnih manjših (temnopolti). **Posledice?**
- Število pritožb zoper delo policistov skokovito naraste z BWT, ničelno toleranco in „stop and frisk“
- Avgusta 2013, sodišče razsodi da je »stop and frisk« politika v NY protiustavna, ker je osredotočena na temnopolte in Latinoameričane
- Wacquant = globalizacija politike ničelne tolerance in BWT (v ZDA žrtve temnopolti, v Evropi priseljenci)

Dva sklopa razlag policijske diskriminacije/rasizma:

- Ožji koncept vključuje ameriške razlage, da prihaja do t.i. ***rasnega profiliranja***, ki obsega uporabo „rasnih“ ali etničnih (torej prepoznavnih fenotipskih razlik) meril pri izbiranju ljudi, ki jih nadzorujejo nadzorstvene institucije (individualna odgovornost policista/uradnika)
- Širši koncept vključuje koncept ***institucionaliziranega rasizma***, ki so ga v 90. letih prejšnjega stoletja razvili v Veliki Britaniji (primer Stephen Lawrence => Poročilo Sira Williama Macphersona 1999)

(IR je) Kolektiven neuspeh organizacije zagotoviti ljudem ustrezno in profesionalno storitev, pri tem pa je neuspeh posledica barve polti, kulture ali etničnega porekla vključenih oseb. Vidimo ali zaznamo ga lahko v procesih, odnosu in vedenju, realiziranem v obliki diskriminacije preko nezavednih predsodkov, ignorance, lahkomiselnosti in rasističnih stereotipov, ki oškodujejo etnične manjšine.

/.../

Obstaja /IR/ zaradi neuspeha organizacij, da bi odprto in primerno priznale in naslovile njegov obstoj in vzroke s politikami, primeri in vodenjem. Brez priznanja in aktivnosti za odpravo takšnega rasizma, se lahko ohrani kot del etosa ali kulture organizacije.

/.../

Rasizem, institucionalni ali drugačen, ni prisoten samo v Policiji. Jasno je, da tudi druge službe, kot na primer tiste, ki se ukvarjajo z oskrbo s stanovanji in izobraževanjem, trpijo za to boleznijo. Če želimo odpraviti rasizem, mora priti do posebne in koordinirane akcije tako znotraj institucij samih in v širši družbi, zlasti preko izobraževalnega sistema, od predšolske vzgoje navzgor in naprej.

(Report of the Stephen Lawrence inquiry, 1999)

II. Neformalne oz. spontane oblike rasizma in diskriminacije

ŠOLA*, DISKRIMINACIJA IN STIGMATIZACIJA

- ugotovitve o „stigmatizaciji otrok zaradi priseljskega statusa njihovih staršev“ (Milharčič Hladnik 2010: 29) + celo starih staršev.
- Raziskava v Velenju => Številni otroci so omenjali, da so jih vrstniki zbadali z žaljivko „Bosanc“ in jih „pošiljali nazaj v njihovo Bosno“. Še več, nekaterim so takšne očitke izrekli celo učitelji.
- Otroci priseljencev, ki so rojeni v Sloveniji, pohvaljeni, kako dobro govorijo slovensko ali navedeni kot primer slovenskim vrstnikom, kako da sami niso tako dobri.

* šola/izobraževalni sistem je lahko tudi del institucionaliziranega rasizma

Oseba O 23: Označen si že takoj. /.../ Ja, js sem bla označena. /.../ Bosanci, pejte nazaj v svojo Bosno.

Oseba O28: Recimo js se spomnem v osnovni šoli pač, so se mi posmehovali zato, ko nisem bil pač Slovinc. Ko nism Slovinc. /.../ slovenski vrstniki. Ja, ja. /.../ Ja, ja. Ti na -ić.

Oseba O20: Drugi, tretji, četrti razred osnovne šole tam do enga mogoč do enga petega, šestega razreda, tak da eno štiri leta sem jaz to kar trpela iz strani sošolcev. Pa so bli /.../ Slovenci, pa so bli Slovenci, to je blo hudo. Zarad tega, ker sem rojena tuki, živela sem tuki, vse je blo tuki in cel cajt so mi govoril, mislim cel cajt, večkrat, pejt nazaj v svojo Bosno. Pa sem rojena tuki, recimo, to mi je blo tist, res tista prelomnica. ~~Tud jas sem naprimer zdaj svojga otroka on hodi tud v šolo v Velenje, osnovnošolc. In je en tak šok doživel. /.../ V tretjem razredu, ko je pa blo, je pa en njegov prijatelj, ko ga je mel za zlo dobrga prijatla, ga je pa razočaral v tem. In je rekel, mami, kaj naj delam, a ne, in mu je tudi začel na tak način govorit ne, pejd v Bosno. Sem jaz rojena tu, otroci so rojeni tu, on je, ne vem. Sem rekla, lej, dej bod tih in se nasmej, a ne, pust. Sem rekla prvo kot prvo prvi tretji razred je, sem rekla lej, on še ni tok zrel, da bi on to vedel razlikovat, kdo si, od kod si pa~~

(Bučar Ručman, 2014: 431)

Oseba O7 je izkušnjo iz osnovne šole opisala tako

... takrat ko sem jas še delala osnovno šolo so bli še eksterci obvezni, taki eksterni izpiti, ki smo jih delali. In se spomnim pri slovenščini sem dobila vse možne točke 40 točk je blo in 40 točk sem jaz dobila na tistemu testu in takrat moja profesorica slovenščine ni rekla čestitam. Vrgla mi je test kako je ona lahko vi pa niste mogli. In tist je mene zbolelo ne. Saj to ni, ne govorim o tem, da verjetno je to blo zlo nenamerno. Jaz zdey delam z otroki in vidim kako včasih človek nenamerno neke zadeve nardi. Ampak to lahko pusti pečat na mladem človeku, ki se šele kreira, zakaj pa ne bi mogla met XXXX [zabrisano ime – op. A. B. R.], ki je rojena v Sloveniji, met 40 točk na eksternem izpitu iz slovenščine? Zakaj pa ne? Zakaj je to čudno? Zakaj je potrebno to na tak način izpostaviti pred celmu razredu?

(Bučar Ručman, 2014: 431)

Ko	(en odgovor v vsaki vrsti)	ne bi želel za soseda 1	ni izbral 2	2005	2008
	narkomani	75,5	21,8		
Priseljenci, tuji	ljudje druge rase	15,0	81,2	17,6	27,8
	ljudje z AIDS-om	30,2	64,2		
Muslimani	priseljenci, tuji delavci	15,9	78,9	21,8	28,4
	homoseksualci	28,4	68,0		
Židje	ljudje druge veroizpovedi	11,8	85,0	17,2	27,4
Druge rase	pijanci	69,0	28,2		
	skupaj živeči neporočeni pari	2,1	95,2	14,5	28,2
	ljudje, ki govorijo drug jezik	5,4	91,8		
	Muslimani	18,6	77,2		
	Judje	14,9	80,7		
	Romi	44,0	51,3		
	begunci				

* Nato želijo nekda uporabi

1993, ko so tuji delavci izključeni iz vprašanja vedno ponaša na priseljence oziroma tuje delavce

Vir: Toš, N., et al. (2004). Vrednote v prehodu III. Slove Toš, N., et al. (2009). Vrednote v prehodu II. Slove

SJM 2016/1: <http://www.adp.fdv.un>

Sio1NET. **NOVICE**

SLOVENIJA POSEI DANES KRONIKA SVET DIGISVET

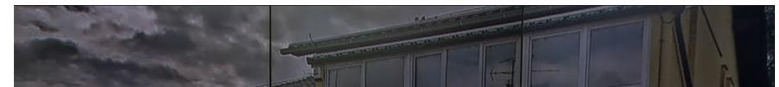
Torek, 9. 6. 2020, 16.57
Osveženo: 13 ur, 24 minut

Banko v Cankovi je oropal policist, ujel ga je Rom #video

Avtor: David Kos

TERMOMETER

Raziskava: Zavratnik et al. (2007). Migracije, integracija in multikulturalnost. Center za raziskovanje javnega mnenja, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovano središče Koper.

Dobesedno vprašanje

Ali menite, da tematika, povezana z imigranti, prosilci za azil oz. begunci, predstavlja problem za slovensko državo in družbo?

Vrednosti	Kategorije	N	
1	Da, velik problem	296	35,2%
2	Da, a le manjši problem	287	34,1%
3	Ne, to sploh ni problem	248	29,5%
4	Brez odgovora	11	1,3%

Spremenljivka VPR5_4 : begunci (tj. osebe, ki bežijo zaradi vojaških konfliktov oz. vojn)

Dobesedno vprašanje

Našteli vam bomo nekaj skupin imigrantov. Prosimo, da za vsako od njih pomislite, ali bi po vašem mnenju slovenska država morala vzpodbujati njihovo priseljevanje, ga omejevati ali ohranjati v enakem obsegu:

Vrednosti	Kategorije	N	
1	vzpodbujati	59	7,0%
2	omejevati	446	53,0%
3	ohranjati na isti ravni	328	39,0%
4	brez odgovora	9	1,1%

Spremenljivka VPR10 : Ali bi vas osebno motilo, če bi v vaši ulici ali soseski živel večje število priseljencev?

Dobesedno vprašanje

Ali bi vas osebno motilo, če bi v vaši ulici ali soseski živel večje število priseljencev?

Vrednosti	Kategorije	N	
1	Da, zelo bi me motilo	94	11,2%
2	Da, precej bi me motilo	167	19,8%
3	Vseeno bi mi bilo	153	18,2%
4	Ne, ne bi me motilo	300	35,6%
5	Ne, sploh me ne bi motilo	118	14,0%
6	Brez odgovora	10	1,2%

Spremenljivka VPR12 : Ali imate med vašimi osebnimi prijatelji osebe, ki so se v Slovenijo priselile iz tujine?

Dobesedno vprašanje

Ali imate med vašimi osebnimi prijatelji osebe, ki so se v Slovenijo priselile iz tujine?

Vrednosti	Kategorije	N	
1	Da, precej jih imam	94	11,2%
2	Da, nekaj jih imam	436	51,8%
3	Ne, nobenega nimam	311	36,9%
4	Brez odgovora	1	0,1%

Spremenljivka VPR5_1 : nizko in srednjekvalificirana delovna sila (kleparji, krovci, gradbeni delavci), ki bi pomagala zapolniti primankljaj na slovenskem trgu dela

Dobesedno vprašanje

Našteli vam bomo nekaj skupin imigrantov. Prosimo, da za vsako od njih pomislite, ali bi po vašem mnenju slovenska država morala vzpodbujati njihovo priseljevanje, ga omejevati ali ohranjati v enakem obsegu:

Vrednosti	Kategorije	N	
1	vzpodbujati	161	19,1%
2	omejevati	313	37,2%
3	ohranjati na isti ravni	363	43,1%
4	brez odgovora	5	0,6%

Spremenljivka VPR5_2 : visoko kvalificirana delovna sila (strokovnjaki, medicinsko osebje), ki bi pomagala zapolniti primankljaj na slovenskem trgu dela

Dobesedno vprašanje

Našteli vam bomo nekaj skupin imigrantov. Prosimo, da za vsako od njih pomislite, ali bi po vašem mnenju slovenska država morala vzpodbujati njihovo priseljevanje, ga omejevati ali ohranjati v enakem obsegu:

Vrednosti	Kategorije	N	
1	vzpodbujati	449	53,3%
2	omejevati	180	21,4%
3	ohranjati na isti ravni	206	24,5%
4	brez odgovora	7	0,8%

Spremenljivka VPR15_8 : Na račun priseljencev se povečuje kriminaliteta.

Dobesedno vprašanje

Nekateri ljudje pridejo v Slovenijo, ker bežijo pred vojno ali se bojijo osebnega preganjanja zaradi rasne, etnične, verske ali politične pripadnosti. Prosim povejte, koliko soglašate z naslednjimi trditvami (ocenjujte na lestvici od 1 do 5):

Vrednosti	Kategorije	N	
1	sploh se ne strinjam	65	7,7%
2	se ne strinjam	94	11,2%
3	se niti ne strinjam niti strinjam	209	24,8%
4	se strinjam	262	31,1%
5	se popolnoma strinjam	207	24,6%
6	brez odgovora	5	0,6%

Spremenljivka VPR20_3 : dostop do zdravstvenega in socialnega zavarovanja

Dobesedno vprašanje

Prosim ocenite, koliko se strinjate z naslednjimi izjavami (ocenjujte na lestvici od 1 do 5): Imigrantom, ki legalno prebivajo v Sloveniji, bi morali omogočiti:

Vrednosti	Kategorije	N	
1	sploh se ne strinjam	23	2,7%
2	se ne strinjam	41	4,9%
3	se niti ne strinjam niti strinjam	142	16,9%
4	se strinjam	377	44,8%
5	se popolnoma strinjam	255	30,3%
6	brez odgovora	4	0,5%

Opisne statistike

Veljavne vrednosti 838

Manjkajoče vrednosti 4

Ta spremenljivka je numerična

**UNTERMIEZIMMER, mö-
bliert, Heiß- und Kaltwas-
ser, keine Gastarbeiter. Der-
ler, Wienerstraße 47.**

Oglas v *Kleine Zeitung*, 17.5.1975 (v Lorber, V., 2015. *Življenjske poti: Slovenske „zdomske delavke“ na avstrijskem Štajerskem*)

ODDAMO 3-SOBNO STANOVANJE (razno) nedelja 4. november:

Oddamo trisobno stanovanje (cca 100 m²) v privat hiši
- lokacija Gorica, stanovanje je mansardno z balkonom, delno
opremljeno. Stanovanje je primerno za manjšo *slovensko družino*,
[poudarek A. B. R.] v bližini je šola, vrtec, pošta, trgovina, mirna
lokacija. Najemnina 300 evrov + stroški 170 evrov + varščina
(040/XXXXXX) [zabrisana telefonska številka – op. A. B. R.].

Oglas na www.velenje.net, 4. november, 2012

sreda, 28. februar 2018

Pozdravljeni, ima
te prosto jutri iz
Murske Sobote?
Za soproga- je
temnopolt

11:00

Imam. Lahko
počaka na DARS
postajališču?
Sem **bel**, v
črnem avtu 🐼

11:04

The Slovenian Intellectual Property Office

Kotnikova ul. 6., Ljubljana

(September-Oktober 2008)

Foto: Aleš Bučar Ručman

Večina sogovornikov v raziskavi o življenju v Velenju => ljudje **različnih narodnosti imajo med seboj dobre odnose**. S poglobljenimi intervjuji pa smo stopili v ozadje razmerij.

Ugotovitve:

- nestrpnost je sicer navzoča pri nekaterih posameznikih, vendar ostaja v krogu družine (negativne pripombe in sodbe ; praviloma ne izražajo sovražnih stališč do drugih narodnostnih skupin javno;
- izjema pri tem je „lokalni portal“ www.velenje.com (anonimnost spleta, manj zadržkov, vendar smo po pregledu vsebin (november 2012–januar2013) lahko ugotovili, da so bili nekateri zapisi sicer nestrpni, vendar daleč od sovražnega govora, ki ga lahko zasledimo na drugih, zlasti nacionalnih spletnih portalih.

- Velenjske razmere ne potrjujejo ugotovitev o tem, da je etničnost eno od ključnih meril za izbiro prijateljev in da si ljudje izbirajo prijatelje predvsem znotraj iste etnične skupine (Kalmijn 1998; McPherson, Smith-Lovin, Cook 2001). Prav obratno, razvidno je, da so mladi pri sklepanju prijateljstev etnično vključujoči, kar se ujema z ugotovitvami študij v multikulturnih okoljih – npr. v Barceloni, Londonu in Oxfordu (Roca Capara 2013)

=> drugače pri intimno partnerskih zvezah

Oseba O8: Ne, js sem tut v osnovni šoli imel dejansko enega kolega, ko je bil musliman, pa enga ko je bil, ko je imel družino s Hrvaške, pa enga Slovenca, a ne.

Oseba O12: Sej smo se zastopli, sam pač maš bedake pa maš dobre ljudi, a ne. Tk kot smo že prej rekli, pol pol je. Ni zdej rečeno, da ker je on Srb, je pa slab. Ker so bli ljudje, ne vem, Srbi, so bli, pa jih je blo pet v redu, pet jih je blo pa pokvarjenih. Je blo deset Slovencev, je blo pet jih dobrih, pet pa pokvarjenih, a ne. Čist tk, ne.

Potrditev ugotovitev iz tujine, da predsodke odpravljajo neposredni socialni stiki in interakcije z večjim številom pripadnikov „druge“ kolektivne družbene skupine.

Pristne izkušnje iz prve roke zasedejo praznino nepoznavanja „drugega“, ki jo drugače navadno zapolnijo predsodki in stereotipi.

Vaja:
Eye of the storm
(Blue eyes, brown eyes exercise; Jane Elliott)
& diskusija

Literatura

Bučar Ručman, Aleš (2016). Strukturno nasilje kot mehanizem zapiranja migrantov v globalne in lokalne totalne institucije. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 67/1, 16–25.

Bučar Ručman, Aleš (2015). Analiza migracij in odnosov v multikulturni skupnosti : primer mestne občine Velenje. *Dve domovini*, 41, 113–125.

Bučar Ručman, Aleš (2014). Migracije in kriminaliteta: Pogled čez meje stereotipov in predsodkov. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.

Kanduč, Zoran (2003). *Onkraj zločina in kazni*. Ljubljana: Študentska založba.

Kanduč, Zoran (2010). Krizna tranzicija (ali postmodernizacija), kriminaliteta in strukturno nasilje - kriminološki vidik. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 61/1, 51–63.

Galtung, Johan (1969). Violence, Peace and Peace Research. *Journal of Peace Research*, 6/3, 167–191.

Galtung, Johan (1990). Cultural Violence. *Journal of Peace Research*, 27/3, 291–305.

Žižek, Slavoj (2007). *Nasilje*. Ljubljana: Društvo za teoretsko psihoanalizo.